

การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ศึกษานิเทศก์กรม ศึกษานิเทศก์เขต และศึกษานิเทศก์จังหวัด ที่สังกัดกรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งหมด 159 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพและความคิดเห็นทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิด ตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอนได้แก่ สถานภาพและความคิดเห็นทั่วไป ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา และการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเอสพีเอสเอสเอกซ์ การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำในรูปตารางประกอบความเรียง สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด เสนอในรูปความเรียง

การสรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพและความคิดเห็นทั่วไป

ศึกษานิเทศก์ร้อยละ 95.48 เป็นเพศชาย ร้อยละ 64.52 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 94.19 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยร้อยละ 88.38 เรียนวิชาเอกพลศึกษา ศึกษานิเทศก์ร้อยละ 89.03 ไม่เคยศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ร้อยละ 68.39 ออกนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาประมาณปีละ 1-10 ครั้ง วิชาที่มีหน้าที่นี้เทศได้แก่ สุขศึกษา พลศึกษา ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และนันทนาการ ตามลำดับ ศึกษานิเทศก์ร้อยละ 57.42 เคยเข้าร่วมประชุมอบรม และสัมมนาวิชาสุขศึกษาเพิ่มเติม 1-5 ครั้ง ศึกษานิเทศก์ร้อยละ 54.96 มีประสบการณ์การนิเทศวิชาสุขศึกษาน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 93.89 นิเทศวิชาสุขศึกษาโดยวิธีการออกไปเยี่ยมโรงเรียนและชั้นเรียน และร้อยละ 60.31 มีความเห็นว่าการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา

2.1 ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาในการนิเทศวิชาสุขศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 เมื่อนำปัญหาทั้งหมดมาจำแนกเป็นด้านพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาในการนิเทศวิชาสุขศึกษาซึ่งสรุปได้ดังนี้

2.2.1 ด้านปัญหาส่วนตัวของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้งหมด

2.2.2 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่

2.2.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่

2.2.4 ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอนวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาคืออยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

2.2.5 ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาคืออยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนมาก

2.2.6 ด้านการออกเยี่ยมโรงเรียนของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาคืออยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนมาก แต่มีบางปัญหาที่ศึกษานิเทศก์มีอยู่ในระดับมากได้แก่ มีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียน โรงเรียนที่ออกเยี่ยมอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจาย

2.2.7 ด้านการบริหารของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาคืออยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนมาก แต่มีบางปัญหาที่ศึกษานิเทศก์มีอยู่ในระดับมากได้แก่ มีปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการนิเทศวิชาสุขศึกษา เนื่องจากปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมาก การสนับสนุนงบประมาณในด้านต่าง ๆ

2.2.8 ด้านปัญหาอื่น ๆ ของศึกษานิเทศก์นั้นพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาคืออยู่ในระดับมากคือ มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ของศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้างเกินไปยากในการปฏิบัติได้ครบถ้วน

2.3 การนิเทศวิชาสุขศึกษานั้นศึกษานิเทศก์มีปัญหาคือในการนิเทศโดยส่วนรวมซึ่งแยกตามระดับปัญหาได้ดังนี้

ปัญหาในระดับมากได้แก่ มีปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการนิเทศวิชาสุขศึกษา เนื่องจากปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมาก หน้าที่ของศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้างเกินไปยากในการปฏิบัติได้ครบถ้วน ระยะเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียน การสนับสนุนงบประมาณในด้านต่าง ๆ และโรงเรียนที่ออกเยี่ยมอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจาย

3. การเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีโดยส่วนรวมและในแต่ละด้าน ผลปรากฏว่าศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การ

ทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกันประสบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากแบบสอบถามปลายเปิด มีผู้เสนอปัญหาเพิ่มเติมซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ขาดความรู้ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา รวมทั้งวิธีวัดและประเมินผลแบบใหม่
2. ขาดประสบการณ์ด้านการสอนสุขศึกษา และการปฏิบัติทางด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน
3. มีปัญหาด้านการออกเยี่ยมโรงเรียนได้แก่ ครูไม่มีวุฒิทางสุขศึกษาจึงไม่พยายามเปลี่ยนแปลงวิธีสอน ไม่มีโรงเรียนในสังกัด การเดินทางไม่สะดวก
4. มีปัญหาด้านการบริหารได้แก่ ศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาทำให้ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ไม่มีเวลาติดตามประเมินผลการนิเทศ ไม่มีเวลาค้นคว้า การจัดสรรงบประมาณล่าช้า ศึกษานิเทศก์มีน้อย ศึกษานิเทศก์ต้องออกปฏิบัติงานพร้อมกับศึกษานิเทศก์วิชาอื่น ๆ ทำให้มีเทศได้ไม่ครบโรงเรียนงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยดังกล่าวมีข้อที่ควรอภิปราย
ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. สถานภาพและความคิดเห็นทั่วไป

ศึกษานิเทศก์ส่วนมากมีอายุระหว่าง 30-40 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญา
ตรี และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์น้อยกว่า 5 ปี ซึ่ง
สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภลักษณ์ กุหาทอง (2525: 144-145) ชุม สีสุข
(2523: 111) และโสภณ รอคทอง (2521: 107) ศึกษานิเทศก์ส่วนมากมี
อายุอยู่ในช่วงนี้เพราะศึกษานิเทศก์จะต้องทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา และ
ช่วยเหลือครู ทั้งนี้ในการคัดเลือกศึกษานิเทศก์จึงต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ

และประสบการณ์เป็นสำคัญ ซึ่งศึกษานิเทศก์ทุกคนจะต้องมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งที่กำหนดไว้ในบัญชีมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูท้ายพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูคือ ได้รับปริญญาตรีทางการศึกษาและทำการสอนในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี หรือได้รับปริญญาโททางการศึกษาขึ้นไป และทำการสอนในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2528: 38) จึงทำให้ศึกษานิเทศก์ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้มีอายุระหว่าง 30-40 ปี และมีความสามารถปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้เป็นอย่างดีแตกต่างจากผลการวิจัยของกรมพลศึกษา (2525: 28) พบว่าครูสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรชั้นต้น ประกาศนียบัตรชั้นสูง ปริญญาตรี และปริญญาโท ดังนั้นการที่ศึกษานิเทศก์ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีจึงไม่น่าจะเพียงพอ เพราะศึกษานิเทศก์เป็นผู้นำทางวิชาการ จึงควรมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการสูงกว่าครูสุขศึกษาซึ่งเป็นผู้รับการนิเทศ การที่ศึกษานิเทศก์พัฒนาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ จะมีผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น นอกจากนี้อาจจะเป็นที่เชื่อถือ ศรัทธา และได้รับการยอมรับจากครูสุขศึกษามากขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า กรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาควร จะพิจารณาส่งเสริมและสนับสนุนศึกษานิเทศก์ให้มีโอกาสศึกษาวิชาชีพเฉพาะสาขาเพิ่มเติมในระดับสูงกว่าปริญญาตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น

ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสถานภาพของศึกษานิเทศก์ที่น่าสนใจอย่างยิ่งได้แก่ศึกษานิเทศก์ส่วนมากไม่เคยศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้เตรียมครูสุขศึกษา ทั้ง ๆ ที่วิชาสุขศึกษาเป็นวิชาหนึ่งอยู่ในหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช 2503 และหน่วยงานต้นสังกัดไม่ให้ความสนใจและไม่เห็นความสำคัญในการส่งครูไปศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา รวมทั้งไม่มีแผนการส่งเสริมการสอนสุขศึกษาที่แน่ชัด ทำให้มีจำนวนครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษาน้อย เมื่อคัดเลือกศึกษานิเทศก์ทำให้มีศึกษานิเทศก์ที่จบวิชาเอกสุขศึกษาน้อยตามไปด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อเนื้อหาจนกระทั่งถึงปัจจุบันคือ ศึกษานิเทศก์ส่วนมากไม่มีวุฒิทางสุขศึกษาแต่มีหน้าที่นิเทศวิชาสุขศึกษา

จึงน่าที่จะมีการพิจารณาเพิ่มจำนวนศึกษานิเทศก์ที่จบวิชาเอกสุขศึกษาในอัตราส่วนที่
เหมาะสมตามความจำเป็นต่อไป เพื่อให้ศึกษานิเทศก์สามารถนำความรู้เกี่ยวกับวิชา
สุขศึกษาที่มีอยู่ไปให้การนิเทศด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา วิธีสอนและกิจกรรมการ
เรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลการสอนให้บรรลุ
ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์มีหน้าที่นิเทศหลายวิชาได้แก่ สุขศึกษา พลศึกษา
ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และนันทนาการ นิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับ
มัธยมศึกษาประมาณปีละ 1-5 ครั้ง วิธีนิเทศวิชาสุขศึกษาโดยการออกเยี่ยมโรงเรียน
และชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของซุม สีสูช (2525: 124) แต่มี
ศึกษานิเทศก์ส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 15.5) ไม่เคยนิเทศวิชาสุขศึกษาเลย ซึ่งเป็น
เรื่องที่น่าท้วงใยเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา เพราะการนิเทศจะ
ให้ผลสูงสุดในการปรับปรุงการเรียนการสอนนั้นศึกษานิเทศก์จะต้องร่วมมือกับคณะครู
พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ความช่วยเหลือตลอดจนให้คำแนะนำตามความต้องการของ
ครูหรือตามความเหมาะสม ทั้งนี้การที่ศึกษานิเทศก์ไม่เคยออกไปนิเทศวิชาสุขศึกษา
เลยหรือจำนวนครั้งที่ไปนิเทศน้อย อาจจะทำให้ศึกษานิเทศก์ไม่เข้าใจถึงสภาพที่
แท้จริง เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน หรือขาดมนุษยสัมพันธ์ระหว่างศึกษานิเทศก์
กับโรงเรียน มีผลให้ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถให้คำแนะนำได้ถูกต้องเหมาะสม
ศึกษานิเทศก์จึงควรจะศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ ของแต่ละโรงเรียนที่รับผิดชอบเพื่อจะได้
นำมาวางแผนการนิเทศต่อไป

2. ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา

ปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหาใน
การนิเทศวิชาสุขศึกษาโดยส่วนรวม ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านวิธีสอนและ
กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน ด้านการประเมินผลการเรียน
การสอน ด้านการออกเยี่ยมโรงเรียน ด้านการบริหาร และด้านปัญหาอื่น ๆ นั้น
มีปัญหาล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านปัญหาส่วนตัวของศึกษานิเทศก์มีปัญหาล้อมอยู่ใน
ระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภทินี มหิทธิบุรินทร์ (2525: 75)

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา เป็นรายข้อพบว่า
ศึกษานิเทศก์มีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับมากดังนี้

ด้านการออกเยี่ยมโรงเรียน ศึกษานิเทศก์มีปัญหามากเกี่ยวกับระยะเวลา
ในการออกเยี่ยมโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคาร์แมน (Carman
1970: 4460-A) ไทบูลย์ พูลพิพัฒน์ (2523: 180) วิลาวลัย จำภูธรโรจน์
(2525: 121) และศุภลักษณ์ คุณาทอง (2525: 150) ที่พบว่าศึกษานิเทศก์ไม่
มีเวลาในการนิเทศหรือศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษาแก่ครู รวมทั้งระยะ
เวลาที่ศึกษานิเทศก์พบปะกับครู เพื่อให้การนิเทศแต่ละครั้งน้อยเกินไป ปัญหาเกี่ยวกับ
ระยะเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียนนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากจำนวนของศึกษานิเทศก์มี
น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโรงเรียนและครู โอกาสที่ครูสุขศึกษาจะได้รับการ
นิเทศอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอจึงมีน้อยลงไปด้วย หรือศึกษานิเทศก์มีงานอื่นที่ได้รับ
มอบหมายมากจนกระทั่งไม่สามารถออกเยี่ยมโรงเรียนได้ หรือโรงเรียนอยู่กระจัด
กระจายซึ่งศึกษานิเทศก์ขาดยานพาหนะทำให้ไม่สะดวกในการออกเยี่ยมโรงเรียน
หรือใช้เวลาในการเดินทางมากกว่าเวลาในการนิเทศ รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับน้อย
จนไม่อาจจะออกนิเทศได้ครบทุกโรงเรียน จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการ
ออกเยี่ยมโรงเรียนดังกล่าวศึกษานิเทศก์จึงควรใช้วิธีการนิเทศหลาย ๆ วิธีตามความ
เหมาะสม นอกเหนือจากการออกเยี่ยมโรงเรียน การประชุม อบรม สัมมนา
วิชาการ สุขศึกษา หรือการนิเทศเป็นรายบุคคล ศึกษานิเทศก์ควรพิจารณาใช้การ
นิเทศเป็นรายกลุ่ม โดยเฉพาะการนิเทศกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ศึกษานิเทศก์
สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียนได้ และเป็นการสร้าง
สัมพันธภาพที่ดีระหว่างศึกษานิเทศก์กับครูสุขศึกษาในกลุ่มโรงเรียน ตลอดจนสามารถ
ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นอีกด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ออกเยี่ยมอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจาย
สอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2521: 130) ผกาทิพย์
แก้วณิกรังสี (2524: 146) ศุภลักษณ์ คุณาทอง (2525: 151) และศุภทินี
มัทธชินุรินทร์ (2526: 75) พบว่าโรงเรียนที่จะไปนิเทศกระจายอยู่ห่างกัน

โรงเรียนอยู่ไกลทำให้ไม่ทั่วถึง และมีปัญหาการเดินทางไปปฏิบัติงานตามท้องที่ต่าง ๆ ปัญหาของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถแก้ปัญหาตามสาเหตุได้จากสถานที่ตั้งของโรงเรียนหรือการคมนาคม ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสม ศึกษานิเทศก์สามารถที่จะเลือกกิจกรรมการนิเทศโดยเฉพาะการนิเทศเป็นรายกลุ่ม ซึ่งกวินน์ (Gwynn 1961: 326-344) ได้จำแนกไว้ดังนี้ การตั้งกรรมการกลุ่มทำงาน กลุ่มศึกษาวิชาการ ห้องปฏิบัติการหลักสูตร การศึกษานอกสถานที่ การฟังคำบรรยาย การอ่านเฉพาะเรื่อง การสาธิตการสอน การอภิปราย ห้องสมุดเฉพาะวิชา องค์การวิชาชีพและการประชุมวิชาชีพ บ่ายนิเทศ การประชุมครู และการประชุมปฏิบัติการหรือการประชุมกลุ่ม กิจกรรมการนิเทศดังกล่าวไม่มีกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ดีที่สุด แต่เป็นกิจกรรมการนิเทศที่ศึกษานิเทศก์จะต้องเลือกให้เหมาะสมกับความสามารถเฉพาะตัวของศึกษานิเทศก์เองโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ และเทคนิคต่าง ๆ นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์จะต้องคำนึงถึงความมุ่งหมายของงาน ขนาดของกลุ่ม และประโยชน์ที่ได้รับ ดังนั้นการค้นคว้ากิจกรรมการนิเทศการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับศึกษานิเทศก์ เพื่อจะได้คัดเลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษามาใช้ให้เหมาะกับงาน อันจะยังผลให้การนิเทศวิชาสุขศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาการออกเยี่ยมโรงเรียนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียน และโรงเรียนที่ออกเยี่ยมอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจาย เป็นปัญหาที่สัมพันธ์กัน และศึกษานิเทศก์ควรจะต้องพิจารณาคำเนินการไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนให้โรงเรียนมีการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย และครูสุขศึกษาสามารถนิเทศวิชาสุขศึกษาได้ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาได้เช่นเดียวกัน และในขณะเดียวกันก็เป็นการลดปัญหาค่าใช้จ่ายในการออกเยี่ยมโรงเรียนของศึกษานิเทศก์

ด้านการบริหาร ศึกษานิเทศก์มีปัญหามากเกี่ยวกับเวลาในการนิเทศ เนื่องจากปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมณูญ

บุญเชิด (2519: 127) โสภณ รอคทอง (2521: 110) ผกาทิพย์
 แก้วฉวีรังสี (2524: 149) กรมพลศึกษา (2525: 126) วิลาวัลย์
 จำรูญโรจน์ (2525: 113) ศุภลักษณ์ คุณาทอง (2525: 150) และศุภทินี
 มหิทธิบุรินทร์ (2526: 75) พบว่าศึกษานิเทศก์ได้รับมอบหมายงานอื่นนอกเหนือจาก
 งานวิชาการทำให้มีงานมากไม่สามารถปฏิบัติงานวิชาการได้ ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติตาม
 คำสั่งของศึกษาธิการซึ่งได้แก่ งานราชการพิเศษหรืองานราชการอื่นนอกเหนือหน้าที่
 ของศึกษานิเทศก์โดยตรง นอกจากนั้นปฏิบัติงานธุรการมากจนไม่มีเวลาริเริ่มงานของ
 ตนเอง จากปัญหานี้มีประเด็นสำคัญคือ ศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติงานตามที่หน่วย
 ศึกษานิเทศก์และกรมเจ้าสังกัดมอบหมายแล้วต้องปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจาก
 ศึกษาธิการ เขตหรือศึกษาธิการ จังหวัดด้วย เพราะจากระบบการบริหารงานพบว่า
 ศึกษานิเทศก์เขตและศึกษานิเทศก์จังหวัดต้องอยู่ในความดูแลของศึกษาธิการเขตและ
 ศึกษาธิการจังหวัด นอกจากนั้นศึกษานิเทศก์ส่วนมาก (ร้อยละ 88.4) จบการ
 ศึกษาทางพลศึกษา ทำให้ได้รับมอบหมายงานด้านพลศึกษาโดยเฉพาะการจัดการแข่งขัน
 กีฬาเป็นส่วนมาก จึงมีผลทำให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานนิเทศวิชาสุขศึกษาและอื่น ๆ น้อย
 แม้ว่าปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการนิเทศนั้นจะเนื่องมาจากการบริหารของผู้บังคับบัญชา
 ก็ตาม ศึกษานิเทศก์ก็ควรตระหนักและเข้าใจบทบาทของตนเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษา
 ซึ่งเป็นงานโดยตรง ศึกษานิเทศก์จะต้องรู้จักแบ่งเวลาและพิจารณาปฏิบัติงานในหน้าที่
 หรืองานที่ได้รับมอบหมายมาตามความสำคัญหรือความจำเป็น นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์
 อาจจะให้การนิเทศที่ตามความต้องการของกลุ่มครูสุขศึกษา โดยสอบถามตามความ
 ต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษา แล้วนำมาเรียงลำดับตามความต้องการมากไปหา
 น้อย ซึ่งทำให้การนิเทศได้ตรงตามความต้องการของครู

ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของคาร์แมน
 (Carman 1970: 4460-A) มบุญ บุญเชิด (2519: 127) ชัยวัฒน์ วรพงษ์
 (2520: 130) โสภณ รอคทอง (2521: 114) ชุม สีสุข (2523: 123)
 ไพบุลย์ พูลพิพัฒน์ (2523: 180) ศุภลักษณ์ คุณาทอง (2525: 150) และ
 วิลาวัลย์ จำรูญโรจน์ (2525: 121) จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยส่วนมากประสบ

ปัญหาเหมือนกันคือเรื่องงบประมาณ ซึ่งตรงตามความเป็นจริงที่ว่าหน่วยราชการเกือบทุกหน่วยงานจะมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ กรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาก็เช่นเดียวกัน จากการจัดสรรงบประมาณให้แต่ละปีเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และงบประมาณนั้นส่วนมากคือเงินก้อนของบุคลากร ทั้งนี้จึงจำเป็นที่ศึกษานิเทศก์จะต้องนิเทศโดยยึดหลักประหยัด และมีประสิทธิภาพ นั่นก็คือการวางแผนระยะยาว ระยะสั้น และกำหนดโครงการนิเทศที่แน่นอนในแต่ละปีเพื่อให้เหมาะกับงบประมาณที่จำกัด รวมทั้งกรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาควรจะได้พิจารณางบประมาณของหน่วยศึกษานิเทศก์ให้เหมาะสมด้วย

นอกจากนี้ด้านปัญหาอื่น ๆ พบว่าศึกษานิเทศก์มีปัญหามากเกี่ยวกับหน้าที่ของศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้างเกินไปยากในการปฏิบัติได้ครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2520: 130) และศุภทินี มหิทธิบุรินทร์ (2526: 75) จากหน้าที่ข้อสุดท้ายของศึกษานิเทศก์ที่กรมพลศึกษา (2519: 3) และกรมสามัญศึกษา (2527: 2) ระบุไว้คือ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมีความหมายกว้างทำให้งานของศึกษานิเทศก์ไม่มีขอบเขตของงานที่แน่ชัด หน่วยศึกษานิเทศก์ของแต่ละกรมควรจะได้ระบุงานที่ขอบเขตแน่ชัดลงไปเพื่อขจัดปัญหานี้ และจากโครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2528: 2-4) ซึ่งได้มีการจัดอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ให้เหมาะสมและเพียงพอกับหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ระดับกรม ระดับเขตการศึกษา และระดับจังหวัดนั้น หน่วยศึกษานิเทศก์ควรจะได้พิจารณาจัดสรร อัตรา กำลัง ของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษาตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป เพื่อให้ศึกษานิเทศก์สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ และสามารถปฏิบัติได้ครบตามหน้าที่ที่ระบุไว้แน่ชัด

3. การเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่าศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ในระยะเวลาที่ต่างกันประสบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาโดยส่วนรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมบุญ บุญเชิด (2520:

129) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์ส่วนมากมีความรู้ใกล้เคียงกันคือ มีวุฒิปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา ไม่เคยศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา ประสบการณ์ในการนิเทศมีน้อยเช่นกันคือ ออกนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาประมาณปีละ 1-10 ครั้ง ดังนั้นการมองปัญหาจึงไม่แตกต่างกัน และงานที่ได้รับมอบหมายส่วนมากเป็นงานด้านการศึกษาเหมือนกัน ฉะนั้นจึงทำให้ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาไม่แตกต่างกันแม้ว่าจะมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ในระยะเวลาที่ต่างกันก็ตาม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. กรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาควร สนับสนุนและส่งเสริมศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ทางสุขศึกษาโดย
 - 1.1 สนับสนุนศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่นิเทศวิชาสุขศึกษาให้ศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น
 - 1.2 จัดอบรมด้านความรู้วิชาสุขศึกษาแก่ศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษาที่ไม่ได้จบทางสุขศึกษา และไม่เคยรับการอบรม
2. ศึกษานิเทศก์ควรส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาพลศึกษามัค และครูสุขศึกษาสามารถนิเทศวิชาสุขศึกษาได้
3. ศึกษานิเทศก์ควรจะให้การนิเทศตามความต้องการ ของครูสุขศึกษา โดยเรียงลำดับตามความต้องการมากไปหาน้อย
4. กรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาควร จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับปริมาณงานของหน่วยศึกษานิเทศก์
5. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาควร จะจำกัดขอบเขตของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ให้ชัดเจน เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานและประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
6. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษาและกรมสามัญศึกษาควร จะจัดอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์วิชาสุขศึกษาระดับกรม ระดับเขตการศึกษา และระดับจังหวัด

ให้เหมาะสมและเพียงพอกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศวิชาสุขศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ทาง
สุขศึกษาตามสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริง
3. ควรมีการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปริมาณงานของศึกษานิเทศก์ตามหน้าที่ของ
ศึกษานิเทศก์
4. ควรมีการ วิจัยต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ โดยศึกษาการปฏิบัติงานการ
นิเทศวิชาสุขศึกษาของศึกษานิเทศก์ตามการรับรู้ของครูสุขศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย